

(דף קס"ז ע"א) ביה תהוא גננא. ויהוא אור דאיהו זרוע תדיר, עביד איבין ומניה ומגרימיה אזדרע פקדמיתא, ולא שכיף תדיר. פגננא דעביד תולדין, ומתהוא זרוע נפיל ביה באתריה, ומגרימיה עביד תולדין פדבקדמיתא. ואי תימא, דאינון תולדין ואיבין הוו כמה דהוה בזמנא דגננא תמן. לאו הכי. אבל לא אתמנע זרוע דא לעלמין.

פגננא דא ותורה אור, אורייתא דאתיהיבת מסטרא דההוא אור קדמאה, הכי אזדרע תדיר בעלמא, ועביד תולדין ואיבין, ולא שכיף לעלמין, ומתהוא איבא דיליה אתון עלמא.

ודרך חיים תוכחות מוסר. תרין ארחין אינון, חד ארח חיים, וחד בהפוכא מניה. סימנא דארח חיים מאן איהו. תוכחות מוסר. דכד בעא קדשא ברין הוא לנטרא להאי ארח חיים, שני עליה תהוא דאלקי, ועביד תוכחות מוסר לבני עלמא. ומאן איהו. האי דכתיב, (בראשית ג) ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים ועל דא, דרך חיים איהו תוכחות מוסר. ומאן דאית ביה תוכחות, ודאי דמתערי ליה למתה דבההוא ארח חיים, דשאר תמן תוכחות מוסר.

האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה. אלא פלא רוא דמהימנותא דהאי קרא. פי נר מצודה, דא רוא דשמוה. ותורה אור, דא רוא דזכור, ודרך חיים תוכחות מוסר, אלין גזרין ועונשין דאורייתא, וכלא רוא דמהימנותא. ואצטריף דא לדא, ולמהו רוא דכלא בדקא יאות.

ועל רוא דא דהאי אור, דדליק ונהיר להאי נר, כתיב ביה באהרן, (במדבר ח) בהעלותך את הנרות, בגין דהוא אתי מסטרא דהאי אור. אור דא כתיב ביה, (בראשית א) יהי אור ויהי אור. פיון דאמר יהי אור, אמאי כתיב ויהי אור, דהא בויהי כן סגיא. אלא, יהי אור, דא אור קדמאה, דאיהו ימינא, ואיהו לקין תימין. ויהי אור, דמימינא נפיק שמאלא, ומרוא דימינא נפיק שמאלא, ועל דא ויהי אור, דא שמאלא.

מכאן דויהי קדמאה דאורייתא, בסטרא דשמאלא תוה. ובגין כן לא איהו סימן ברבה. מאי טעמא. בגין דביה (נ"א דמניה) נפק תהוא חשף דאחשיף אנפי עלמא. וסימנא דא כד אתגלי רוא דעשו ועובדוי, בהאי ויהי תוה, דכתיב (בראשית כה) ויהי עשו איש יודע ציד. אתקיים בויהי איש יודע ציד, לפתאה בני עלמא, דלא יתבונן בארח מישר.

וירא אלהים את האור כי טוב, דא איהו עמודא דקאים באמצעיתא, וקאים ואחיד בסטרא דא, ובסטרא דא. כד תוה שלימו דתלת סטרין, כתיב ביה כי טוב, מה דלא תוה בהני אחרנין, בגין דלא תוה שלימו עד אור תליתאה, דאשלים לכל סטרין, וכיון דאתא תליתאה דא, כדין אפריש מחלוקת דימינא ושמאלא, דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.

ועל דאינון חמש דרגין, דאתפרשו ואתמשכו מהאי אור קדמאה, כתיב אור חמש זמנין, וכלהו הוו מסטרא דימינא, ואתכלילו ביה, וכד אתכלילו בסטר שמאלא, אתכלילו ברוא דמים, דנטיל בימינא (ס"א מימינא) ובגין כן כתיב מים חמש זמנין. וכד אשתלמו ברוא דאמצעיתא, כתיב

רְקִיעַ חֲמִשׁ זְמַנִּין, וְעַל דָּא תַּלְתַּת אֵינּוֹן אֹר. מִים. רְקִיעַ. לְקַבֵּל תַּלְתַּת דְּרַגִּין אֱלִין, דְּבִלְהוּ חֲמִשׁ דְּרַגִּין
אֲתַפְּלִילוּ בְּהוּ, וְעַל דָּא בְּכִלְהוּ פְּתִיב חֲמִשׁ זְמַנִּין, בְּכָל חַד וְחַד.

הָכָא רְזָא דְרַזִּין, בְּאֱלִין תַּלְתָּא, אֲתַצְיִיר וְאֲתַגְלִיף בְּגִלְפֵי רְזָא דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, דְּאִיהוּ אֹר בְּקַדְמִיתָא,
לְבַתֵּר מִים, לְבַתֵּר אֲתַפְּשֵׁט בְּגוּוֹיֵיהוּ רְקִיעַ, דְּאִיהוּ גְלִיפָא דְגִלְפּוּ דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם.

בְּגוּוֹנָא דְגִלְפּוּ צִיּוּרָא דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם בְּתוּלְדָתֵיהּ. דְּהָא בְּתוּלְדָתָא דְבַר נָשׁ, בְּקַדְמִיתָא זְרַע,
דְּאִיהוּ אֹר, דְּהָא נְהִירוּ דְכָל שְׂיִיפֵי גּוּפָא, אִיהוּ הֵהוּא זְרַע, וּבְגִין כַּד אִיהוּ אֹר, וְהֵהוּא אֹר אֲקָרִי
זְרַע, דְּכַתִּיב אֹר זְרַע, הֵהוּא זְרַע מְשֵׁשׁ. לְבַתֵּר הֵהוּא זְרַע דְּאִיהוּ אֹר אֲתַפְּשֵׁט וְאֲתַעְבִּיד (ד) ^{קס"ז ע"ב}
מִים, בְּלַחוּתָא דִּילֵיהּ, אֲגִלְיָה יְתִיר, וְאֲתַפְּשֵׁט פְּשִׁיטוּ גוּ אֵינּוֹן מִים, פְּשִׁיטוּ דְגּוּפָא לְכָל
סְטָרִין. פִּיּוֹן דְּאֲתַצְיִיר, וְאֲגִלְיָה צִיּוּרָא וְדִיּוֹקְנָא דְגּוּפָא, אֲקָרִישׁ הֵהוּא פְּשִׁיטוּ, וְאֲקָרִי רְקִיעַ. וְדָא
אִיהוּ רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְלְבַתֵּר דְּאֲקָרִישׁ, בְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם. דְּהָא אֲקָרִישׁ הֵהוּא
לְחוּתָא (ד"א דְאֲנְגִיד וְאֲשַׁתָּאר הֵהוּא פְּסוּלָת) דְּגּוּפָא, דְּהִתְהוּ גוּ אֵינּוֹן מִים.

פִּיּוֹן דְּאֲבָרִיר גּוּפָא, וְאֲנְקִי בְּנְקִיו, הֵהוּא לְחוּתָא דְאֲתַנְגִּיד וְאֲשַׁתָּאר, הָוָה פְּסוּלָת דְקָא אֲתַעְבֵּד גוּ
הַתּוּבָא, וְאֵינּוֹן מִים תְּרַעִים עֲכוּרִין, וּמְנַהוּן אֲתַעְבִּיד פְּסוּלָת, מְקַטְרָגָא לְכָל עֲלָמָא, דְּכַר וְנוֹקְבָא.
לְבַתֵּר כַּד נְחִתוּ אֵינּוֹן מִים עֲכוּרִין, וְאֲתַתְּכּוּ לְתַתָּא בְּסְטֵר שְׂמַאלָא, נְפָקוּ (ס"א דְאֲתַנְגִּיד וְאֲשַׁתָּאר
אֲתַעְבִּיד פְּסוּלָת מְקַטְרָגָא לְכָל עֲלָמָא דְכַר וְנוֹקְבָא וְאֵינּוֹן מִים תְּרַעִים עֲכוּרִין. לְבַתֵּר כַּד נְחִתוּ אֵינּוֹן מִים עֲכוּרִין אֲתַתְּכּוּ לְתַתָּא
בְּסְטֵר שְׂמַאלָא וְנְפָקוּ) לְקַטְרָגָא כָּל עֲלָמָא. זַפְּאָה אִיהוּ מָאן דְּאֲשַׁתְּזִיב מְנַהוּן.

פִּיּוֹן דְּנְפִיק מְקַטְרָגָא, בְּתִיב יְהִי מְאֹרֶת חֶסֶד ו' וְאֲתַמְשַׁכָּא אֲסַפְּרָה בְּרַבִּי, וְחֶסֶד נְהוּרָא דְסִיְתָרָא.
לְבַתֵּר וְהִיוּ לְמְאֹרֹת, בְּשִׁלְמוֹ תְרוּוֹיְהוּ כְּתָדָא. בְּמָאן. בְּהֵהוּא רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם, דְּהָא כַּד סִלְקָא
וְאֲתַחְבְּרָא בְּהֵהוּא רְקִיעַ הַשְּׁמַיִם, בְּדִין וְהִיוּ לְמְאֹרֹת, נְהוּרִין שְׁלִימִין תְרוּוֹיְהוּ כְּתָדָא דְלָא פְּגִימִי
כָּלִל.

שְׂאֲרֵי חֲמִידָה הָאִי רַבִּיא וְחֲדִי. אָמַר לוֹן הָאִי דְאֲמִינָא דְאֲתַבְּרִיר הָכָא רְזָא דְאָדָם, בְּאֹר דְּהֵהוּא (ד"א
דְּאִיהוּ) זְרַע, וְלְבַתֵּר אֲתַעְבִּיד מִים, וּמְגוּ אֵינּוֹן מִים, אֲתַפְּשֵׁט רְקִיעַ, דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם כְּמָה דְאֲתַעְרָנָא.
תִּינַח כַּד אֲתַעְבִּיד דָּא לְגוּ מְעוּי דְאֲתַתָּא, דְּהָא לָא אֲתַצְיִיר זְרַעָא, אֱלָא בְּגוּ מְעוּי דְנוֹקְבָא,
לְאֲתַפְּשֵׁטָא בְּהַ דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, וְהָכָא אִי אֱלִין חֲמִשׁ דְּרַגִּין, אֵינּוֹן דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, בְּאֵן אֲתַר אֲתַצְיִיר
וְאֲתַפְּשֵׁט הָאִי דִּיּוֹקְנָא, בְּגוּ אֵינּוֹן מִים.

אִי תִימָא גוּ נּוֹקְבָא הוּוּ, דָּא עֲלָמָא דְאֲתִי, לָאוּ הָכִי, דְּהָא לָא אֲתַצְיִיר צִיּוּרָא וְדִיּוֹקְנָא, עַד דְּנְפָקוּ
אֲתוּוֹן לְבַר, וְלְבַתֵּר אֲתַגְלִימוּ. וְתוּ דְהָא עֲלָמָא דְאֲתִי הָוָה אוּמְנָא, דְּכַתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר
וַיְהִי אֹר. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ, הָא אוּמְנָא הָוָה.

אִי תִימָא בְּנוֹקְבָא דְלְתַתָּא, לָאוּ הָכִי, דְּהָא עַד לָא הוּוֹת, וְכַד נְפָק הָאִי דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, נּוֹקְבִיָּה
נְפָקַת בְּהִדְיָה. הָא לָא אֲתַצְיִיר דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם בְּהַ. אִי הָכִי, בְּאֵן אֲתַר אֲתַצְיִיר וְאֲתַגְלִיף הָאִי זְרַע,

לְמַהּוּי גְּלִיפוֹ דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם. אֵלָא דָא רְזָא עֲלָאָה, אָדָם קַדְמָאָה אֲתַצְיִיר וְאֲתַגְלִיף בְּלֵא נּוֹקְבָא.
אָדָם תַּנְיִנָא, מַחֲלָא וְזַרְעָא דְהַאי, אֲגַלִּיף וְאֲתַצְיִיר גּוֹ נּוֹקְבָא.

אָדָם קַדְמָאָה, גְּלִיפוֹ דְצִינְרָא וְדִיּוֹקְנָא דְגּוֹפָא, לָא הָוָה בְּנוֹקְבָא, וּבְלֵא צִינְרָא כְּלָל הָוָה. וְאֲתַצְיִיר
וְאֲגַלִּיף לְתַתָּא מַעְלָמָא דְעַתִּי, בְּלֵא דְכוּרָא, וּבְלֵא נּוֹקְבָא, אֵינּוֹן אֲתַנּוּן אֲגַלִּימוּ גּוֹ מַשְׁחָתָא,
וְאֲתַצְיִיר וְאֲגַלִּיף בְּהוּ רְזָא דְאָדָם. וְאֲתַנּוּן בְּאַרְחַ מִישְׁרָ, בְּסִדְוִרָא דְלַהוּן, מְרִזָא דְאוּר קַדְמָאָה,
שְׂרִיאוּ לְאַתְגְּלֵפָא וְלְאַתְצְיִירָא, (אֲתַנּוּן) וְאַזְדַּרַע הַאי אוּר בְּגִינְיָה גּוֹ מַשְׁחָתָא. כַּד מְטָא גּוֹ מַשְׁחָתָא,
אֲתַתְדַר מַיָא, גּוֹ מַיָא, אֲתַפְשֵׁט רְקִיעַ צִינְרָא דְאָדָם, דִּיּוֹקְנָא כַּדְקָא חֲזִי.

לְבַתָּר דְאַתְקַשְׁטַת נּוֹקְבָא לְגַבִּיָה, וְאַתְתְּדַרוּ אֲנַפִּין בְּאַנַפִּין, הַאי דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, עָאֵל בְּתִיאוּבְתָא
לְגַבִּי נּוֹקְבָא, וְתַמָּן אֲגַלִּיף וְאֲתַצְיִיר בְּגִוּוֹנָא דִּילִיָה, וְעַלִּיָה כְּתִיב (בראשית ה) וַיֹּלֶד בְּדַמּוֹתָו כְּצִלְמוֹ
וְגו', הַאי אֲתַצְיִיר גּוֹ נּוֹקְבָא, מַה דְלֵא הָוָה תְּהוּא קַדְמָאָה, דְאַתְצְיִיר (ד"א ל"ג ו) תְּהוּא קַדְמָאָה
בְּגִינְיָה בְּמַדִּירוֹ גּוֹ מַשְׁחָתָא כְּמַה דְאַתְמַר.

בְּגִוּוֹנָא דָא לְתַתָּא. לְתַתָּא מַה כְּתִיב, (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן,
שְׂרִיאת קוּף לְאוּלְדָא, בְּמַעְהָא, בְּחִילָא וְסִינְעָא דְאָדָם לְבַתָּר דְהָא קַבִּילַת זִוְהָמָא מִגּוֹ הַאי קוּף.
וְעַל דָּא לָא כְּתִיב הָכָא וַיֹּלֶד, אֵלָא יָדַע וַתַּהַר וַתֵּלֶד, וְנַפְק פְּסוּלַת גּוֹ נּוֹקְבָא.

וְתוֹסַף לְלֵדַת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וּבְהַאי נְמִי לָא כְּתִיב וַיֹּלֶד, וְאַף עַל גַּב דְּמַסְטְרָא דְדְכוּרָא הָוָה.
אַבְל מְקַטְרְגָא תַּשֵּׁשׁ וְתַבַּר חִילִיָה, דְהָא בְּאַת קוּף שְׂרִיאוּ

